

Zaak C-430/21**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

14 juli 2021

Verwijzende rechter:

Curte de Apel Craiova (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

7 juli 2021

Verzoekende partij:

RS

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Klacht van verzoeker RS betreffende de duur van een strafprocedure, ingediend bij de Curte de Apel Craiova (rechter in tweede aanleg Craiova, Roemenië), Afdeling strafrecht en jeugdrecht, College voor rechten en vrijheden, meer specifiek betreffende de duur van de behandeling van een strafrechtelijk onderzoeksdossier door het parket van de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (hoogste rechterlijke instantie, Roemenië – Afdeling voor onderzoek naar strafbare feiten die zijn gepleegd binnen het gerechtelijk apparaat; hierna: „SIJ”).

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Krachtens artikel 267 VWEU wordt verzocht om uitlegging van artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”).

Prejudiciële vragen

1) Staat het beginsel van de rechterlijke onafhankelijkheid, dat is neergelegd in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU en

artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in de weg aan een nationale bepaling als artikel 148, lid 2, van de grondwet van Roemenië, zoals uitgelegd door de Curte Constituțională (grondwettelijk hof, Roemenië) in zijn beslissing nr. 390/2021, volgens welke nationale rechters niet bevoegd zijn om te onderzoeken of een bij beslissing van de Curte Constituțională grondwettelijk verklaarde nationale bepaling verenigbaar is met het Unierecht?

2) Staat het beginsel van de rechterlijke onafhankelijkheid, dat is neergelegd in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in de weg aan een nationale bepaling als artikel 99, onder §), van de Roemeense wet nr. 303/2004 houdende het statuut van rechters en openbaar aanklagers, op grond waarvan een tuchtprocedure kan worden ingeleid tegen en tuchtrechtelijke sancties kunnen worden opgelegd aan een rechter wegens niet-naleving van een arrest van de Curte Constituțională, wanneer die rechter dient te erkennen dat het Unierecht voorrang heeft boven de overwegingen van een beslissing van de Curte Constituțională, dus een nationale bepaling welke die rechter de mogelijkheid ontnemt om een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie toe te passen dat volgens hem voorrang heeft?

3) Staat het beginsel van de rechterlijke onafhankelijkheid, dat is neergelegd in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in de weg aan een nationale rechtspraktijk die de rechter op straffe van tuchtrechtelijke gevolgen verbiedt om de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie toe te passen in strafprocedures zoals die betreffende de klacht over de redelijke duur van een strafprocedure, geregeld bij artikel 488¹ van het Roemeense wetboek van strafvordering?

Relevante bepalingen van Unierecht en relevante Unierechtspraak

Artikel 2, artikel 4, lid 3, en artikel 19, lid 1, VEU en artikel 47 van het Handvest.

Arrest van 18 mei 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 en C-397/19, EU:C:2021:393; hierna: „arrest van 18 mei 2021”).

Arrest van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), punten 42 tot en met 44.

Arrest van 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Gebreken in het gerechtelijk apparaat) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), punt 48.

Relevante bepalingen van nationaal recht

Grondwet van Roemenië, artikel 11, lid 3, volgens hetwelk een verdrag waartoe Roemenië moet toetreden dat bepalingen bevat die in strijd zijn met de grondwet, pas kan worden bekrachtigd na herziening van de grondwet, en artikel 148, leden 2 en 4, op grond waarvan de oprichtingsverdragen van de Europese Unie en de bindende communautaire regelgeving voorrang hebben boven andersluidende bepalingen van nationaal recht (lid 2) en het parlement, de president, de regering en de rechterlijke instanties van Roemenië erop toezien dat de uit de Toetredingsakte en de bepalingen van lid 2 voortvloeiende verplichtingen worden nagekomen (lid 4).

Roemeens wetboek van strafrecht, artikel 297, inzake ambtsmisbruik, volgens hetwelk een ambtenaar die tijdens de uitoefening van zijn ambt een handeling niet of niet naar behoren verricht en daardoor schade berokkent aan of inbreuk maakt op de rechten of gerechtvaardigde belangen van een persoon, wordt gestraft met 2 tot 7 jaar gevangenisstraf en het verbod op het bekleden van een overheidsfunctie, en artikel 283, inzake gerechtelijk misbruik, op grond waarvan eenieder die een strafvordering instelt of een preventieve vrijheidsbeperkende maatregel neemt tegen een persoon – of die persoon voor de rechter daagt – terwijl hij zich van diens onschuld bewust is, wordt gestraft met 3 maanden tot 3 jaar gevangenisstraf en het verbod op het bekleden van een overheidsfunctie.

Roemeens wetboek van strafvordering, artikelen 488¹ tot en met 488⁶, betreffende klachten in verband met de buitensporig lange duur van processen. Krachtens deze bepalingen kan een klacht worden ingediend waarbij wordt verzocht de procedure te versnellen, wanneer de vervolging van strafbare feiten niet binnen een redelijke termijn wordt uitgevoerd. Wat aanhangige strafzaken betreft, kan een dergelijke klacht meer dan een jaar na de instelling van de strafvordering worden ingediend en valt de behandeling ervan onder de bevoegdheid van de rechter voor rechten en vrijheden van de rechterlijke instantie die bevoegd is om kennis te nemen van de zaak. Wanneer deze rechter de klacht gegrond acht, stelt hij de termijn vast waarbinnen de openbaar aanklager de zaak moet afhandelen, zonder dat hij evenwel aanwijzingen kan geven over of oplossingen kan aandragen voor feitelijke of juridische kwesties.

Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară (wet nr. 304/2004 betreffende de rechterlijke organisatie), artikelen 88¹ tot en met 88¹¹, houdende oprichting van de SIIJ (de inhoud hiervan is weergegeven in het verzoek om een prejudiciële beslissing in zaak C-127/19).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (wetsbesluit nr. 90/2018 van de regering tot vaststelling van maatregelen betreffende de wijze van functioneren van de afdeling voor onderzoek naar strafbare feiten die zijn gepleegd binnen het gerechtelijk apparaat).

Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor (wet nr. 303/2004 houdende het statuut van rechters en openbaar aanklagers), artikel 99, onder ș), dat bepaalt dat niet-naleving van de beslissingen van de Curte Constituțională een tuchtrechtelijk vergrijp vormt.

Arrest nr. 1039/2012 van de Curte Constituțională van Roemenië (hierna: „CCR”), waarin is geoordeeld dat de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) erga omnes bindend zijn op het niveau van de lidstaten.

Arrest nr. 390/2021 van de CCR, houdende verwerping van de exceptie van ongrondwettigheid van de artikelen 88¹ tot en met 88⁹ van wet nr. 304/2004 en van wetsbesluit nr. 90/2018, punten 81 en 83 tot en met 87 (door de verwijzende rechter beklemtoonde onderdelen):

„81. Een bijzondere regeling in de grondwet van Roemenië regelt de verhouding tussen het nationale recht en het recht van de Europese Unie, op de in artikel 148, leden 2 en 4, omschreven wijze [...]. De bepaling inzake de toetreding tot de Europese Unie bevat derhalve subsidiair een bepaling inzake de naleving van het [Unierecht], volgens welke alle nationale staatsorganen in beginsel verplicht zijn het [Unierecht] uit te voeren en toe te passen. Hetzelfde geldt voor de [CCR], die er krachtens artikel 148 van de grondwet op toeziet dat het Europese recht met voorrang wordt toegepast. **Deze voorrang mag echter niet worden uitgelegd als een uitsluiting of ontkenning van de nationale grondwettelijke identiteit, die als garantie van een wezenlijke identitaire kern van de grondwet van Roemenië is verankerd in artikel 11, lid 3, juncto artikel 152 van de grondwet en die niet mag worden gerelativeerd in het proces van Europese integratie. Op grond van deze grondwettelijke identiteit is de [CCR] gerechtigd de voorrang van de grondwet op het grondgebied van Roemenië te waarborgen (zie mutatis mutandis arrest van 30 juni 2009, 2 BvE 2/08 e.a., van het Bundesverfassungsgericht van de Bondsrepubliek Duitsland).** Volgens de aanpassingsclausule in artikel 148 van de grondwet kan Roemenië geen regelgeving vaststellen die in strijd is met de verplichtingen die het als lidstaat is aangegaan [...] maar deze verplichtingen zijn wel gebonden aan grondwettelijke grenzen die zijn gebaseerd op het concept van ‚nationale grondwettelijke identiteit’. [...]

83. Dit hof is van oordeel dat een rechter bevoegd is om te onderzoeken of een bepaling ‚van nationale wetgeving’, dus een bepaling die deel uitmaakt van het nationale rechtsstelsel, verenigbaar is met het Europese recht in het licht van artikel 148 van de grondwet en, indien hij een conflict vaststelt, om bij voorrang het Unierecht toe te passen in geschillen die de subjectieve rechten van burgers raken. Dit hof stelt evenwel vast dat de begrippen ‚nationale wetgeving’ en ‚nationaal recht’ in de grondwet enkel betrekking hebben op infraconstitutionele wetgeving, aangezien de grondwet krachtens artikel 11, lid 3, van de grondwet haar hiërarchisch hogere positie behoudt. Bijgevolg [...] **verleent artikel 148 van de grondwet het Unierecht geen voorrang boven de grondwet van Roemenië,**

zodat een nationale rechter niet bevoegd is om te onderzoeken of een bepaling van nationaal recht, die in het licht van artikel 148 van de grondwet grondwettig wordt geacht, verenigbaar is met het Europese recht. Het Roemeense rechtsstelsel bestaat uit het geheel van de rechtsregels die door de Roemeense Staat zijn vastgesteld en die in overeenstemming moeten zijn met het beginsel van voorrang van de grondwet en het legaliteitsbeginsel, die de essentie vormen van de in artikel 1, lid 5, van de grondwet neergelegde beginselen van de rechtsstaat, op grond waarvan het *in Roemenië verplicht is de grondwet, de voorrang van de grondwet en de wetten te eerbiedigen*, aangezien de enige wetgevende autoriteit van het land het parlement is en de staat georganiseerd is volgens het beginsel van scheiding en evenwicht der (wetgevende, uitvoerende en rechterlijke) machten in het kader van een constitutionele democratie. In een rechtsstaat is de constitutionele democratie echter geen abstractie, maar de reële verschijningsvorm van een systeem waarbinnen de voorrang van de grondwet beperkingen oplegt aan de soevereiniteit van de wetgever die, bij het opstellen van rechtsregels en het goedkeuren van regelgeving, rekening moet houden met een reeks grondwettelijke beginselen [...].

84. Dit hof merkt op dat het Hof van Justitie van de Europese Unie de gevolgen van beschikking 2006/928 in tweeledig opzicht heeft beperkt toen het die beschikking bindend verklaarde: ten eerste stelde het vast dat de uit de beschikking voortvloeiende verplichtingen deel uitmaken van de taken van de Roemeense autoriteiten die bevoegd zijn om institutioneel samen te werken met de Europese Commissie (punt 177 van het arrest), dus de taken van de politieke instellingen, het parlement en de regering van Roemenië, en ten tweede dat deze verplichtingen moeten worden nagekomen in het licht van het in artikel 4 VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking. *In beide opzichten kunnen de verplichtingen niet gelden voor rechterlijke instanties – staatsorganen die niet bevoegd zijn om samen te werken met een politieke instelling van de Europese Unie.*

85. Dit hof stelt daarom vast dat de toepassing van punt 7 van het dictum van het arrest, volgens hetwelk een rechter *een binnen de werkingssfeer van beschikking 2006/928 vallende nationale bepaling die hij op grond van een arrest van het Hof met die beschikking of met artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU strijdig acht, [...] op eigen gezag buiten toepassing mag laten*, geen grondslag vindt in de Roemeense grondwet, aangezien, zoals eerder is uiteengezet, artikel 148 van de grondwet bevestigt dat *het Europese recht voorrang heeft* boven andersluidende bepalingen van nationaal recht. De op basis van beschikking 2006/928 opgestelde MST-verslagen vormen echter vanwege hun inhoud en gevolgen, die zijn vastgesteld in het arrest van het Hof van 18 mei 2021, geen regels van Europees recht waaraan een rechter voorrang moet verlenen door de nationale regeling buiten toepassing te laten. De nationale rechter kan dus niet in de gelegenheid worden gesteld om te beslissen of aanbevelingen voorrang moeten krijgen boven de nationale regeling, daar de MST-verslagen geen regelgeving zijn en dus niet in strijd kunnen zijn met de nationale wettelijke regeling. Deze conclusie geldt temeer wanneer het nationale grondwettelijke hof

de nationale regeling grondwettig heeft verklaard in het licht van artikel 148 van de grondwet.

86. Ten slotte wijst dit hof erop dat *het beginsel van de rechtsstaat rechtszekerheid impliceert*, dat wil zeggen een gewettigd vertrouwen van de adressaten in de gevolgen van de geldende wetsbepalingen en de praktische regels voor de toepassing ervan, zodat iedere justitiabele zijn gedrag op voorzienbare wijze kan bepalen. Indien sommige rechters nationale bepalingen die zij als strijdig met het Europese recht beschouwen ambtshalve buiten toepassing laten, terwijl andere rechters diezelfde bepalingen toepassen omdat zij ze wel in overeenstemming met het Europese recht achten, wordt het criterium dat de regel voorzienbaar moet zijn echter sterk ondermijnd, waardoor ernstige rechtsonzekerheid ontstaat en er impliciet inbreuk wordt gemaakt op het beginsel van de rechtsstaat.

87. Kortom, de Curte Constituțională verklaart de exceptie van ongrondwettigheid van artikel 88¹, leden 1 tot en met 5, de artikelen 88² tot en met 88⁷, artikel 88⁸, lid 1, onder a) tot en met c) en onder e), en lid 2, en artikel 88⁹ van wet nr. 304/2004 dus ongegrond omdat het arrest van het Hof van 18 mei 2021 in zaak C-355/19 niet kan worden beschouwd als een element dat een ommekeer in de rechtspraak kan teweegbrengen wat betreft de vaststelling van de gevolgen van beschikking 2006/928/EG voor de grondwettigheidstoetsing en, impliciet, de schending van artikel 148 van de grondwet.”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 1 april 2020 heeft de echtgenote van verzoeker RS een strafklacht ingediend tegen drie personen met de hoedanigheid van beschermde getuigen in zaak nr. 1272/63/2018, in het kader waarvan zij hen ervan heeft beschuldigd een valse getuigenis te hebben afgelegd. In dezelfde klacht heeft zij een gerechtsarts beschuldigd van het afleggen van een valse getuigenis en ambtsmisbruik, en drie magistraten – een openbaar aanklager en twee rechters – van gerechtelijk misbruik (de openbaar aanklager) en ambtsmisbruik (de twee rechters).
- 2 Wat de openbaar aanklager betreft, stelde klagster in wezen dat hij een strafprocedure had ingeleid, in strijd met verzoekers rechten van verdediging, en de zaak voor de rechter had gebracht op basis van valse getuigenverklaringen.
- 3 Wat de rechters betreft, werd in de strafklacht aangevoerd dat arrest nr. 250/2019 van de CCR in de loop van de procedure in hoger beroep was geschonden omdat er geen onderzoek was ingesteld en er geen uitspraak was gedaan over een verzoek om juridische herkwalificatie, waardoor de rechten van verdediging waren geschonden.
- 4 Aangezien de klacht ook betrekking had op personen met de hoedanigheid van magistraat, werd deze geregistreerd bij de SIIJ en heeft de openbaar aanklager van de SIIJ op 14 april 2020 een strafprocedure ingeleid wegens de in de

artikelen 273, 283 en 297 van het Roemeense wetboek van strafrecht bedoelde strafbare feiten van valse getuigenis, gerechtelijk misbruik en ambtsmisbruik.

- 5 Op 10 juni 2021 heeft RS bij de verwijzende rechter – de Curte de Apel Craiova, College voor rechten en vrijheden – een klacht ingediend over de duur van de bij de SIIJ aanhangige strafprocedure, waarbij hij de rechter heeft verzocht de termijn te bepalen waarbinnen de met de zaak belaste aanklager de zaak moet afhandelen.
- 6 Nadat de SIIJ de verwijzende rechter op verzoek het dossier van de strafprocedure had toegezonden, heeft laatstgenoemde vastgesteld dat dit dossier 90 stukken bevat, die grotendeels bestaan uit de strafklacht en de via de vertrouwensadvocaat gestelde vragen van RS om op de hoogte te worden gebracht van het zaaknummer, elke verrichte onderzoekshandeling en elke raadpleging en kopie van het dossier. Deze vragen zijn onbeantwoord gebleven in de vordering van aanklager MR in een nota van 10 juni 2021, waarin de Curte de Apel Craiova is verzocht om mededeling van strafvonnis nr. 1427/2019 van het college waarbij de klacht aanhangig is, twee formulieren met persoonsgegevens van gelaedeerde en diens echtgenote, het uittreksel uit het strafregister van gelaedeerde RS en een uittreksel uit de Ecris-databank betreffende dossier nr. 1272/63/2018.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 7 De verwijzende rechter is allereerst van oordeel dat het verzoek van RS in de bij hem aanhangige procedure moet worden ingewilligd of afgewezen. In geval van afwijzing moet het dossier worden teruggegeven aan de openbaar aanklager op grond dat de redelijke duur niet is overschreden. In geval van inwilliging moet de rechter een termijn vaststellen voor de behandeling van het dossier – dat aan de openbaar aanklager wordt teruggegeven – maar de niet-inachtneming van deze termijn brengt geen rechtsgevolgen teweeg.
- 8 Volgens deze rechter vereist de beslissing in de bij hem aanhangige procedure een onderzoek van de nationale regeling inzake de oprichting en het functioneren van de SIIJ, de criteria die het Hof in zijn arrest van 18 mei 2021 heeft ontwikkeld om uit te maken of de SIIJ al dan niet in strijd met het Unierecht handelt, en de gevolgen van arrest nr. 390/2021 van de CCR.
- 9 De verwijzende rechter merkt allereerst op dat het bindende karakter van de arresten van het Hof naar Roemeens recht indirect voortvloeit uit artikel 148, leden 2 en 4, van de grondwet en ook rechtstreeks is vastgesteld door de CCR in arrest nr. 1039/2012, waarin is verklaard dat „[prejudiciële beslissingen van het Hof] erga omnes bindend zijn, op het niveau van alle lidstaten [...]” en dat „de rechtsgevolgen van prejudiciële beslissingen van het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn uiteengezet in de rechtspraak. Dienovereenkomstig heeft het Hof in Luxemburg geoordeeld dat een prejudiciële beslissing over de uitlegging of geldigheid van een handeling van de Europese Unie bindend is voor de rechterlijke instantie die het verzoek om een prejudiciële beslissing formuleert, en dat de uitlegging, die één geheel vormt met de door het Hof uitgelegde Europese

bepalingen, ook gezaghebbend is voor andere nationale rechterlijke instanties, die geen eigen uitlegging aan die bepalingen kunnen geven. Evenzo hebben prejudiciële beslissingen rechtstreekse werking, in die zin dat de onderdanen van de lidstaten zich ook met terugwerkende kracht voor de nationale en Europese rechters rechtstreeks op de Europese regels kunnen beroepen, zodat de in het kader van een prejudiciële verwijzing gegeven uitlegging van een regel van Unierecht de betekenis en de strekking van die regel verklaart en preciseert, vanaf het moment van de inwerkingtreding ervan [...]”.

- 10 Wat het declaratoire karakter van de prejudiciële beslissingen van het Hof betreft, refereert de verwijzende rechter tevens aan punt 59 van het arrest van 22 september 2016, Microsoft Mobile Sales International, voorheen Nokia Italia, e.a. (C-110/15).
- 11 Onder verwijzing naar hetgeen het Hof in de punten 221 en 222 van zijn arrest van 18 mei 2021 heeft verklaard, merkt de verwijzende rechter op dat de vraag rijst of hij, mede gelet op arrest nr. 390/2021 van de CCR, de bepalingen inzake de oprichting en het functioneren van de SIIJ overeenkomstig het arrest van 18 mei 2021 mag onderzoeken.
- 12 De noodzaak om het Hof de eerste prejudiciële vraag voor te leggen vloeit voort uit het conflict tussen het arrest van 18 mei 2021 en arrest nr. 390/2021 van de CCR, alsook uit het risico er dat een inbreukprocedure tegen Roemenië zal worden ingeleid.
- 13 Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, geeft de verwijzende rechter aan dat hij moet kiezen tussen de toepassing van het Unierecht overeenkomstig het arrest van 18 mei 2021 en de toepassing van arrest nr. 390/2021 van de CCR. Indien hij ervoor kiest om het arrest van het Hof toe te passen en arrest nr. 390/2021 van de CCR buiten toepassing te laten, stelt hij zich overeenkomstig artikel 99, onder §), van wet nr. 303/2004 bloot aan een tuchtprocedure – daar de niet-naleving van de beslissing van de Curte Constituțională een tuchtrechtelijk vergrijp vormt – in het kader waarvan hij uit zijn ambt kan worden ontheven, hetgeen afbreuk kan doen aan de onafhankelijkheid van zijn beslissing.
- 14 Deze rechter is voorts van oordeel dat arrest nr. 1039/2021 van de CCR heeft geresulteerd in substitutie van zijn bevoegdheden, waardoor zijn beslissingsvrijheid ernstig is aangetast, en herinnert in dit verband tevens aan wat rechters van de CCR hebben uiteengezet in hun afwijkende standpunt dat zij hebben geformuleerd bij het in arrest nr. 1039/2021 ingenomen CCR-standpunt.
- 15 Volgens dit afwijkende standpunt bevestigt het arrest van 18 mei 2021 slechts reeds lang bestaande en vaste rechtspraak van het Hof en heeft de CCR ultra vires gehandeld door – zonder hierom uitdrukkelijk te zijn verzocht door de rechter die de exceptie van ongrondwettigheid heeft opgeworpen – over te gaan tot beoordeling van de bevoegdheid van het Hof.

- 16 De auteurs van het afwijkende standpunt voeren aan dat het arrest van 18 mei 2021 een extra argument voor de CCR had moeten zijn om een ommekeer in zijn rechtspraak te bewerkstelligen, maar dat een zorgvuldig heronderzoek van de grondwet die ommekeer hoe dan ook noodzakelijk had gemaakt.
- 17 Voorts stellen zij dat in artikel 148 van de grondwet wordt erkend dat het Unierecht systematisch voorrang heeft boven andersluidende bepalingen van nationaal recht. Elke nationale overheidsinstantie (rechtbank of overheidsdienst) kan en moet deze voorrang vaststellen.
- 18 Door alle overheidsinstanties, met inbegrip van de rechterlijke instanties, te verplichten *te garanderen* dat de verplichtingen die de Roemeense Staat door zijn toetreding tot de Europese Unie is aangegaan, worden nagekomen, heeft de grondwetgever bovendien een doeltreffende rechtsbescherming van de rechten van alle Europese burgers gewaarborgd.
- 19 Nog steeds in het kader van de tweede prejudiciële vraag is de verwijzende rechter, mede onder verwijzing naar de arresten van het Hof in de zaken C-64/16 en C-216/18 PPU, van oordeel dat de bepaling van wet nr. 303/2004 op grond waarvan een tuchtprocedure kan worden ingeleid tegen en tuchtrechtelijke sancties kunnen worden opgelegd aan een rechter die een arrest van de CCR niet naleeft, wanneer die uitspraak van de CCR de nationale rechter de bevoegdheid ontnemt om het arrest van het Hof toe te passen dat volgens hem voorrang heeft, in strijd is met het onafhankelijkheids criterium dat is neergelegd in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU, artikel 47 van het Handvest en de rechtspraak van het Hof.
- 20 De CCR zou de toepassing van de regels van het Unierecht namelijk afhankelijk stellen van supplementaire voorwaarden die in strijd zijn met de rechtspraak van het Hof, zoals de voorwaarde dat deze regels „een leemte in de grondwet opvullen” (punt 49 van arrest nr. 390/2021), en de verwijzende rechter verbieden om met het Unierecht strijdige nationale rechtsregels buiten toepassing te laten.
- 21 Volgens de verwijzende rechter behoudt de CCR zich de exclusieve bevoegdheid voor om het Unierecht toe te passen, hoewel hij geen hogere rechterlijke instantie is dan de Curte de Apel en geen Unierechtelijk erkend prerogatief heeft om de toepassing van het Unierecht door rechters van de gewone rechterlijke instanties in Roemenië te corrigeren, ongeldig te verklaren of te bevestigen.
- 22 Met betrekking tot de derde prejudiciële vraag merkt de verwijzende rechter op dat verzoeker er zich bij de nationale rechter over heeft beklagd dat de redelijke duur van de strafprocedure zou zijn overschreden en dat het antwoord op zijn vragen aan de SIIJ al meer dan een jaar op zich laat wachten.
- 23 In deze context moet het College voor rechten en vrijheden alle omstandigheden onderzoeken die ten grondslag liggen aan de door verzoeker onredelijk geachte duur van de strafprocedure, met inbegrip van de regelgeving inzake de activiteit van de SIIJ, de werklast van de afdeling in verhouding tot het aantal openbaar

aanklagers, de soort gerechtelijke procedure en de conformiteit van de werking van de SIIJ met het arrest van 18 mei 2021, en bepalen of de handelwijze van de afdeling, in het huidige regelgevingskader en in haar huidige samenstelling, gerechtvaardigd wordt door objectieve en verifieerbare dwingende vereisten in verband met een goede rechtsbedeling en of deze afdeling in staat is de strafprocedure te voeren zonder afbreuk te doen aan het recht van eenieder op een eerlijk proces, ook met betrekking tot de duur van de procedure.

- 24 Voorts moet de verwijzende rechter beslissen of het dossier kan worden teruggegeven om de strafprocedure te laten voortzetten door een eenheid van het parket ten aanzien waarvan, gelet op het arrest van 18 mei 2021, kan worden geoordeeld dat zij in strijd met het Unierecht handelt.
- 25 De door de verwijzende rechter te verrichten analyse wordt echter belemmerd door arrest nr. 390/2021 van de CCR, waarin staat dat „een nationale rechter niet bevoegd is om te onderzoeken of een bepaling van nationaal recht die overeenkomstig artikel 148 van de grondwet grondwettig wordt geacht, verenigbaar is met het Europees recht”.
- 26 De verwijzende rechter verwijst naar het geval van een rechter van de Curte de Apel Pitești (rechter in tweede aanleg Pitești, Roemenië), waarover in de pers is bericht, tegen wie de inspecteurs van het ministerie van Justitie een tuchtprocedure hebben ingeleid wegens vermeende onregelmatigheden, bestaande in het te kwader trouw of met grove nalatigheid uitoefenen van zijn ambt, nadat hij in het kader van de behandeling van een zaak waarin de duur van een procedure werd betwist, op grond van de artikelen 2 en 19 VEU, beschikking 2006/928 en het arrest van 18 mei 2021 had geoordeeld dat de SIIJ „niet wordt gerechtvaardigd door objectieve en verifieerbare dwingende vereisten in verband met een goede rechtsbedeling en niet over specifieke waarborgen beschikt die, ten eerste, elk risico kunnen uitsluiten dat deze afdeling wordt gebruikt als een instrument om politieke controle uit te oefenen op de activiteit van individuele rechters en openbaar aanklagers en zo inbreuk te maken op hun onafhankelijkheid en, ten tweede, garanderen dat deze afdeling haar bevoegdheden ten aanzien van laatstgenoemden kan uitoefenen met inachtneming van de verplichtingen die voortvloeien uit de artikelen 47 en 48 van het [Handvest]”, waarbij de inspecteurs de openbaar aanklager ertoe hebben verplicht zich onbevoegd te verklaren om de zaak af te handelen, met als gevolg dat artikel 88¹ van wet nr. 304/2004 buiten toepassing werd gelaten bij het bepalen van de rechtsbevoegdheid. Volgens de inspecteurs van het ministerie van Justitie „heeft het ambtshalve onderzoek tegen de rechter van de Curte de Apel Pitești geen betrekking op de uitlegging van het arrest van het Hof van 18 mei 2021, maar op de naleving van de procedureregels die van toepassing zijn op de klacht betreffende de duur van het proces”.
- 27 In deze omstandigheden vraagt de verwijzende rechter zich af of de praktijk om een tuchtprocedure in te leiden tegen een rechter die op basis van het arrest van 18 mei 2021 heeft geoordeeld dat de nationale bepalingen inzake de SIIJ in strijd

zijn met het Unierecht, verenigbaar is met het beginsel van de rechterlijke onafhankelijkheid.

Verzoek om een prejudiciële spoedprocedure en, subsidiair, om behandeling volgens de versnelde procedure

- 28 De verwijzende rechter verzoekt om toepassing van de bepalingen van het Statuut van het Hof en het Reglement voor de procesvoering van het Hof met betrekking tot de prejudiciële spoedprocedure of, subsidiair, met betrekking tot de versnelde procedure.
- 29 Er zijn immers tuchtprocedures ingeleid naar aanleiding van de toepassing van het recht van de Europese Unie, te weten het arrest van 18 mei 2021, hetgeen de onafhankelijkheid van de rechterlijke instanties en de stabiliteit van het rechtssysteem ernstig ondermijnt. Bovendien zouden de onzekerheden die de betrokken nationale bepalingen met zich meebrengen van invloed zijn op de werking van het bij artikel 267 VWEU ingevoerde stelsel van rechterlijke samenwerking.

WERKDOCUMENT